

Megjelenik a Társalkodóval minden héten kétszer: t. i. vasárnap és csütörtökön. Előfizetheti helyben a szerktő's kiadó tulajdonosnál uri utca 453dik sz. alatti Trattner-Károlyi ház első emeletén, egybeitt pedig minden királyi posta-hivatálnál. Az ausztriai birodalomba vagy külföldi tartományokba kivárató példányok iránt eszupán a bécsi cs. főpostahivatal utján történhetik a megrendelés. Az Ertesítőben mindenféle hirdetésny fölvetetik 's pontosan közöltetik.

Az év hanyatlásra közelegetével szives tisztelettel figyelmeztetjük a két haza főleg távolabb vidéki t. ez. közönségét, hogy ezentul is m. Széchenyi István gr. urnak az országgyűlés végre juttával gyakrabban 's folytonos együttmunkálása mint szinte más társaké mellett megjelenendő testvér lapjainkra eddigi marad az előfizetés, t. i. postán és Budapesten házhokküldéssel boríték alatt egész évre 12, félre 6 p. fr. borítékalanul házhokküldve pedig egész évre 10, félre 5 p. fr. Külföldre vagy az örökös tartományokba járatandó példányok iránt egyedül a bécsi cs. főpostahivatalnál rendelkezhetni, belföldre pedig az ország 's kapcsolatos részei minden kir. postahivatalnál 's a szerkesztőségénél Pesten uriteza 453 sz. Trattner-Károlyi-ház első emeletén bármilyen biztos alkalom által, vagy szorgalom- és gyorskocsi útján. Minthogy a legközelebbi mult országgyűlésen hazánk boldogulását illető annyi 's olyan fontos tárgy maradt elintézetlenül, a jövőnek beállandásáig annál szükségesbb józan higgadsággal ezekről 's a társulatjokban idővel rokonlag kifejlendőkül értekezni, hogy azok, a mennyire csak eszközölhető, minden oldalilag felvilágosítatva legalább némileg előkészítetül szolgálhassanak a teendőkre, némileg ovadékol az elhamarkodástól, némileg tartalék-örül a netalan túlhív miatti tévutra sodortatás ellen. Ez nagy részben a polit. lapok tisztelevén, azok érdekét is természetesen magashibandja.

A Jelenkor és Társalkodó szerkesztősége.

FOGLALAT. Magyar-és Erdélyország: Cnyugalm, kinev. 's eléget: Kézpénz és kölcsön, hitelbank; (vége.) a budapesti Híradó szemleirőjához; lapszemelvény; Somogy megyei közgyűlés; Reguly Antal urali útjára belézetett segélypénzek iránti 4d. jelentés; a pesti kereskedelmi bank félévi jövedelméről kimutatás; budapesti napló.)

Amerika (Polenak kormányelnöké leendő választásához kötött szempontok.)

Spanyolország (számos elfogatás; Zurbano másik fija is kivégeztetik; követté a congressusban csak 10 ezer realnyit érő fekvő birtoku lehet.)

Anglia (Stoddard leányinak évidjít rendel a királynő; lengyel ünnepély Londonban; politika Görögország irányában.)

Franciaország (Bugeaud halgatása; párisi erősség fölfegyverezése elleni mozgás; seregcsökkenés's takarékoság, a vámszüvetésügyi alkudozások vége.)

Németalföld (pénzügy 's gyarmati kereskedés állapotja; vámviszonyok káros hatása az anyaország 's telepek közt)

Ertesítő.

Magyar- és Erdélyország.

Öcs. 's ap. kir. f. l. s. kaposmérői Mérey Sándor ó exo. az orsz. tartományi biztosság igazgatóját nyugalmazni, továbbá a német. magyar kir. helytartó-tanácsához Szaniszló Ferencz, eszoltipát. n. v. aradi kanonok és pesti főseminariumi igazgatót, tanácsnokká legkegy. kinevezni, végre Dauscher József wimpassinger k. harminczadot egész fizetése meghagyatával kegy. nyugalmazni méltóztatott.

A' un. magyar kir. udv. Kincstár a' jablunkai megfűlt harminczadosi hivatalra Arvay József kirchschlagi harminczadi ellenőrző; zsuppanekimásodik revisorra Schevics István ó-orsovai harminczadi raktárnokot; helyébe raktárnokká Winkovich Rókus szimonyi harminczadi árúbelégyzöt, 's végre a' gederőzi kir. harminczadnál megfűlt harminczados tisztségre Fridrich András tiskoraczi utlevélvizsgálót; Marianosik Fridrik zengi k. sómázsameszt hasonló minemőségben Pestre; helyébe pedig Fridczky Barnabás carlopagoi kir. sómázsásót léptette. — A' bécsi kir. magyar-erdélyi harminczad-kiadó-ságnál a' számoló-tisztség helyettesítéssel betöltendő.

Kézpénz és kölcsön II.

Hitelbank (vége.)

A' szorgalommal és erővel gyamolított mezei gazda resultatumból kell folyini azon tőkepénz kamatjának, mellyel a' status tartozik. A' lónak nehéz tehervonáskor, vagy rozsz utban pótolják abrakját; ha a' mezei gazda még nap kelte előtt 's még korábban, mint a' pacsirta az énekést kezdi, már dolgozóhoz fog, 's nem találja a' status intézetiben a' könyörülés tekintetét: ugy a' tőkepénzesek csak lassu mozgásban is alig tarthatják meg terhes szekereiket. Ha az asztalosnak megtompu vésűje, új élet a' közörsüsnél kercsi. Melly hibás tehát a' tőkepénzesek hajthatatlansága a' gazdaság kiálto pénzsűke tekinteténél. Ha a' mezei gazda alamizsnát koldulna kölcsönkérés helyett, ha ezen kölcsönnek nagyobb kezességet nem tudna adni, mint a' kereskedő; ha olly intézetek, mellyek a' gazdaságra való kölcsönzést eszközlik a' világon, még ismételtenek volnának; és porosz Szilézia annak létét nem mutatná; ha azon előítélet, hogy az elszegényült föld a' status hitelét jobban emeli, mint fogyasztja, nem volna Anglia és Poroszország által eléggé megczafolva; ha a' gazdaságnak kölcsönadásra Mexico és Peru bányái volnának szükségesek; ha a' legyen szónál több erőködés kívánatnék ahoz, hogy legalább a' sziléziai záloglevelek (Pfandbriefe) intézetét követnők: vizagsthaltná még magát az elnyomatott 's a' szükség és uzsora alatt epedő mezei gazda; de így ki kell menteni a' mezei gazdának azon nehezletését, midőn a' városokban felhalmozott módok és tőkepénzek nem léte miatt, a' mezei gazda földjét és kenyereit az uzsorásnak általengedni kénytelen. A' tőkepénzesek 's kirekesztőleg a' kereskedésnek szolgáló bankok, talán későn fogják megbánni, ha majd a' kamat csökken és módok nem léte miatt végre a' fizetés is megtagadtatni találna. — Nem lehet ez igazságot elég erősen bizonyítgatni 's legkomolyabb megfontolás-tárgyul ajánlani, ki vált midőn minden kormányzék kedvez e' dolognak, és csak a' részeketől függ hogy lesz e' már valami, és mikor? Ausztriának atyáskodófejdeme az ausztriai Rendeknek még meg is hagy-

ta, hogy ezen tárgygya! foglalatokodjanak: de kevesek voksa mindent csökkenésre hozott. Már pedig minden német tartományban tökéletesen ismételtes, hogy a' mezei gazdaság azongyökér, mellyből a' nemzeti vagy on apadhatlanul mindig ujra meg ujra terem; hogy mihelyt ez szenved, a' kereskedés, védelem gyár és a' kézművészet vesztik belső erejüket; hogy még a' tőkepénzek és gazdaság is holt mumiákká válnak, ha csak a' mezei gazdaság nem t e r m i meg kamatjaikat; hogy a' szükség törvénye közel vagy on; 's hogy veszedelmes is ha a' népesség 2/3 részét elszegényedni hagyjuk, kik pedig ha nem szinte mind az egésznek gyamolai, legalább megelégtültek lehetnének. Ezen ismételten mindenütt az akaratot buzdítani, a' gazdaságot és földbirtokot felsegellenni, annak természeti erejét ismét helyreállítani 's azt annyi erőre kapatni szükség, hogy nemesak a' mostani kívánságoknak megfelelhessen, hanem még a' jövőben teljesíteni-valót is bátran magára vállalhassa. A' ki ezen czélra nem akarna dolgozni, mivel mind közvetőleg, mind közvetlenül a' dolgot mára 's szóban is megöli, azon dicsőségnek örülhet, hogy sirtásott hazája boldogságának.

Hazánkra nézve tehát mint főleg földmivelő állandalomra, a' hitelintézet a' teendők legfőbbike: itt azonban a' szomszéd Ausztriával egyetérteni szükséges, különben ha a' kamatok és számítások különbözök, könnyen megtörténhetik, hogy onnan minden pénz ide vándorol, vagy innen minden pénz oda siet; és így a' boldogulás pályáján egyik nemzet a' másiknak útját állja. Mint a' vár-bástyára lépcsőkön törekvő ostromló hősek, hol az erősebb ugyan egy csapással lesujthatja a' gyöngébbet a' lépcsőkül, de ez mégis kabátja farkába kapaszkodva feltartja az erősebbet, hogy a' dicsőség bástyafokára ne juthasson. Ha a' magas vám természet honosinkat elkeresitit, ezek vagy gyárokat állitnak, vagy ha szilárd elszántságuk, szűrben daróczban járnak; mi természetesen nemesak útját állaná honosink boldogulásának, hanem az örökös tartományok java is akadályoztatnék. Ha a' magyar kevés terhet viselven az összes birodalom terheit Ausztriára tolja, útját állja Ausztria boldogulásának 's ezzel a' magáét is akadályoztatja. Nekünk üdv másutt nincs, mint mit az összes birodalom közhaszna kíván; mellyből következik a' közterhek méltányos és igazságos aránybani közös viselése. Ekkor szünni fognak a' váomok terhei, szünni a' gyarmúii egyedárusságok; mind két nemzet nemes iparkodással fog vetélkedni a' földmivelés emelésén 's mesterművek javításán, mellynek következménye Ausztriára is csak üdvös lehet, így ez majd a' világ piaczn a' külföldi készitvényekkel versenyezhet, mit mindaddig tenni nem képes, míg hazánkban minden didbáb készitvényeinek tág piacot talál.

Mindezekből világos, hogy olly hitelintézetre van a' hazának szüksége, melly a' fenirt kívánatoknak, mennyire csak lehet, tökéletesen megfeleljen; de hogy a' tervezett csekély tartaléktőkével a' kormány segedelmek nélkül ezt elérni lehessen, alig hihető. Igaz hogy a' kiadandó hitellevelek, ha azoknak 5 pctes kamatját az ország elfogadja és biztosítja; verőkre találni fognak; pedig nem e' hazában, hol pénz sűke miatt 5 pctes kamatra a' pénzbirtokos tőkét annál kevésbbé hajlandó kiadni, mentül biztosabban magasb kamatokra számíthat: hanem külföldön, mellynek következése az, hogy nagy summa pénzjöhet ugyan be hozzánk aranyban ezüstben és banknotában; de ne felejtjük, hogy még most nekünk különös helyzetünk miatt a' külföldi pénz veszedelmes, mert annak kamatja évenként kiszivárog, 's ha a' külföldi tőke szintannyi pénzt be nem idéz, mint mennyit a' kamat teszen, azaz: ha az idegen pénzen előállított iparművek annyi külföldről behozatni szokott árucikket ki nem rekesztenek, mennyit a' tőkék évi kamatai tesznek, akkor az országból a' kamatok által több pénz megy ki, mint mennyi behozatott. Például hi-

tellevelekért bejött 10,000000 f.
ennek évi kamatja 5% = 500000 f.
ezt 20 évig fizetve teszen 1000000 f.

a' külföldi pénzből van a' hazában semmi
Most felmondják a' tőkét: ki kell fizetni 10 milliót 's így 20 év mulva szegényebb az ország 10 millióval. —

Illy körülmények közt a' még szükséges előzvények nélkül az 5 pctel kieresztendő hitellevelek károsak is lehetnek, kivált ha meggondoljuk, hogy a' kamatképen kimenendő pénzmennyiség hasznai is elveszttek, mellyeket ha számításba veszünk a' következmények még nyomasztóbbak, mivel a' kamatképen kiment pénz *)

$$n = \frac{\log 2}{\log 1,05} = \dots \dots \dots 14 \text{ év } 207 \text{ nap alatt}$$

az egész tőke összszegét felüti, 's így már 15dik évben a' további kamatfizetés a' nemzet véreteréből szivárogna ki, pedig ha a' bejött pénznek gyarok állításában üdvös eredménye lenne is, 14 év alatt nem olly sok gyárhoz lehet reményünk, mivel ezek megállapítására hosszas idő kívánatik, mint a' g á c s i posztógyár történetei mutatják. Ebből következik, hogy az épen nem ohajtható, miszerint hitelleveleinket külföldiek vegyék rakásra, mit azonban csak ugy lehet akadályoztatni, ha ezeket nagy kamatok nem kecsgettik. Ugy de így e' hazában sem fognak hitellevelek vásároltatni; honnan kerül tehát ki azon kézpénz-mennyiség, mellyet a' hitelintézetnek birnia kell, hogy az eladósult de még tönkre nem jutott földbirtokosságot fölsegélhesse? hogy a' kamatokat csökkenthesse? hogy a' nemzetben válalkozó szellemet ébresztessen? hogy az uzsoráskodást megszüntethesse? — egy nemzeti Jegybankból, miről nem sokára. G á t y.

A' Budapesti Híradó szemle-írójához.

Ha C . . . z) ur az Augsb. Allgem. Z. 's iparvédegyesület czimú czikkem ezen sorait (Jelenkor 96 sz.), egyébiránt e' kérdések aligha ollyanok, mellyek megoldását az egyesületől várni nem lehetne " folytatja odáig hol a' végpont által az állítás értelme be van fejezve, 's ekként olvasható: föltéve t. i. hogy az egyesület a' szerint fog pártoltatni, a' mint a' védeszme tiszta, mellékes, 's főleg megtámadó (adgressiv) érdekektől ment fölfogása után reménylhető; — nyugodtan fogtam hallani itéletét, melly a' B. H. 92 számában ekként van megírva: „Ez ám a' gyönyörű petítio principii! hisz ép ez, a' mit be kell bizonyítnotok. Ez valóban nem tesz okokat czáfolni hanem inkább azok elől megfutamodni.“ Mivel pedig ő ezt nem tevő, hanem ellenkezőleg cselekedve apodictice mondá azt, mi általam föltételeson mondatott, ne vegye rozsz néven, ha itt köv. néhány észrevételimet figyelmébe ajánlom. Az értelmiség ép ugy hódol divatnak 's bevett szokásnak, mint divatot és szokást uralni szokott a' nagy tömeg; a' különbség a' kettő közt az irányban 's azon arányban fekszik, mellyszerint a' tömeg divatizlése sokkal ingékonyabb, míg az értelmiség állhatatosabb inkább motivált irányt követ működésinél. Mióta élesen elkülönözött szinezetekben állnak Journalisták terén a' külön felek organumai, divattá vált minden áron kimutatni az ellen tehetlenségét, hibás irányát, vagy nem tiszta fogalmát, mi ha renden tul nem történik, hanem úgy és férfasság követelte komoly higgadsággal, nemesak hasznos, hanem szükséges is; de ha egyszer annyira ment, hogy ollykor elfeledjük az elv mellett az ügyet, készek vagyunk lemondani a' jól kiszámított 's biztosan reménylhető sikerről, sőt tán képesek vagyunk elfojtani minkeblünk jobb szótát azért, hogy a' bevett szokásnak hódoljunk, 's következetesek maradjunk elveinkhez 's minmagunkhoz; akkor nem egyéb

$$n = \frac{\log 2}{\log (1+n)}$$

szellemmüködésünk szomorító körjelénél. Hol a' kitűz-
tük elvek férflás m e g g y ö z ö d é s alapjára helyezvük
hosszas tapasztalás és czélszerű studium által, ott nem
félhetni, hogy önszeretünk csiklándozási pillanatnyi
győzelem előtűkrözésével kitérítsek lépteinket a' kellő i-
rányból 's tővősvényre ragadjanak. Ki számot vetett ön-
magával, mielőtt a' nyilvános élet hullámira bocsátkoz-
nék, tudja ugyan és számot is adhat minden perczen a'
felől, mely cél felé törekszik; de e' mellett ha még oly
tárgy 's körülményismérettel tekinté is végig megfutan-
dó pályáját, ha még oly ovatosan választá is meg a'
czélszerűnek hitt eszközöket, nem felejtí soha, miként
a' munka folytatában is történetik oly fordulat, melynek
következtében az, mit minden oldalról átvizsgálva 's min-
den árnyéklatiban kiismerve képzelt magának, új, eddig
észre nem vett felől mutatkozzék 's tulajdonokat tűn-
tessen föl, mik eddigelé legszorgalmasb fürkészgetésit
kikerülték. Ha ön olvasá vagy ép tanuló nagy férfiak ú-
lettörténetit, mi felől kételkedni legkisebb jogom nincs,
láthatá nem egyszer, mint kelle olykor a' legkitünőbb
egyedi fölfogás és személyes akaratnak visszalépni v.
legalább egy időre megpihenni a' dolgok új nem várt for-
dulata miatt; ez nem szégyen, mert sem elvtagadás v. kö-
penyfordítás, hanem elmaradhatlan következménye a-
zon lényeges különbségnek, mely ideál 's való vagy czél
és eszközök megválasztása között létezik. Ohajtanám,
vajha ön 's elvrokoni szem előtt tartanak e' nézeteket,
valahányszor oly ügyről szólnak, mely iránt a' nemzet
tetemes részínél rokonszeny mutatkozik; nem mondom
miszerint ez szükségkép változtatni fogná a' gondolko-
zásmódot, mely ugyszólván már második természeté
vált, de biztos ovadéku szolgálna arra nézve, hogy ke-
rüljük a' fölületességet vagy egyoldalúságot oly tárgy
körüli, mely méltó minden kitelhető figyelmünkre; mert
annak, ki közügyek fölött birói szerepet vállal 's eldöntő
ítéleteket akar hozni, soha sem szabad felednie, miként
a' jó ügyre nézve néha veszélyesb a' fölületes vagy egy-
oldalú egyébkint jószándéku beavatkozás, mint az ok-
szerű fejtegetésre szorító roszakarás. Ha ön úgy ve-
ندی e' szavakat mint e' sorok írója ohajlja, el fogja ol-
vasni még egyszer nem egyedül az én cikkemet, hanem
minden sort, mely az iparvédegyesület ügyében idő-
szakisajtó útján eddig közzé tétetett, 's ha nem tartozik
sem azon aggastyánok közé, kik nem koruk és szemal-
katjok szerint választott üvegen nézik e' kor ügyeit, sem
azon ifjúvénekhez nem akar számíttatni, kik jobban sze-
retnek üvegen át rosszul, mint üveg nélkül jól látni —
kiméletesb ítéletet hozand ön azok felől, kik az iparvé-
degyesület őszinte de értelmes barátai. Maradjon ön véle-
ménye mellett a' petitio principii-re nézve, 's tekintsen
engem ezentul is, mint ki harcra szólíttatva, megfuta-
modtam, isten neki, csak engeszteltebb kedélyvel jár-
tuljon az ügy vizsgálatához, 's ne tükélje el magát e-
lőre arra hogy találkozzék utközben bármennyi jóval,
anathamát fog az ügyre 's pártolóra kiállani. Végtelen
köz terül el az eszményi jó 's a' létesítés között, ova-
kodjunk azt állítani hogy e' térmyriadnyi fokozati közt
nem várhatjuk valósulását reményinknek csupán azért
mivel a' végczél, a' tökélyes való, az ideáltól oly végte-
lenül messze van. Önnel 's elvrokonival azt elhitetni a-
karni, mit a' védegyes. alapítói emberi fölfogásuk szerint
e' vállalatról hisznek 's annak jövőjét illetőleg reményle-
nek, nemcsak nekem, de nálamnál sokkal erősebbnek is a-
hig sikerülne, annyit azonban mégis elfogadhatna ön, mi-
szerint az iparvédegyes. ha csupán mint mérsékl-
eti társulat tekintetik is, szerfölött sok jót á-
raszthat e' hazára, csak működésinél mindenkor kellő
szempontból ítéltsék meg. Ha ön és társai nem hiszik,
hogy a' védegyesület ipart fog teremteni, nem hiszik to-
vábbá az oly szépen kigondolt slogikailag felsorolt rész-
leteket, azaz nem hiszik, hogy az egyesület illő arányt
fog eszközölni a' honi készitvények árszabása iránt, hogy
könnyítendi az iparczikkek kellő helyre szállítását, hogy
hitelt biztosíthat hazai gyárosoknak, hogy szerencsés
lesz megnyerni bizalmát külföldi tőkepénzeseknek 's tb.
higyenek el legalább kettőt, t. i. az iparvédegyes. hatal-
mas eszköz arra, hogy önméretünk felé egy új 's pe-
dig következményiben kiszámíthatlan lépést tegyünk,
mert ő, és senki más nem leend képes habár nem mathema-
tikai bizonyossággal kimutatni e' hon ipar-kiállítási erejét;
ha ön itt is petitio principii látta, sajnálnám, de nem
tehetné róla, mert a' honi ipar számba veendő elemei
terhes munkára híják föl az illetőket, pedig a' természet
örök törvényinek egyike szerint minden cselekvés csak
bizonyos időben történhetik 's így legszívesb akaratom
mellett sem mondhatok e' munka mikénti létesítése iránt,
mivel jós vagy prófétai tehetséggel nem bírok, mást mint
hogy várjuk be az időt 's ez azt, mi még most csak ki-
mondott de nem teljesült, részrehajlatlanul fogja va-

lodi saját alakjában föltüntetni. Mi a' védegyesület má-
sik föladatát illeti, erre nézve úgy hiszem ön is igen e-
gyet fog velem érteni, csak ismét idő nélkül tettet ne
kivánjon, mert ez az iparvédegyesület erejét épen úgy
haladja mint bármí más emberi erőt; e' föladat: meg-
küzdni a' pazar-fényezés százfejú hydrájával, mely
szegényítő pusztító leheletével beférközött a' társoda-
lom legmélyebb eresztékibe. Álljon ki ön fővárosunk va-
lameltyik népesb utcájára, vagy ha ezt a' beállott hideg
miatt nem tehetné, könyököljön ablakpárkányára 's néz-
ze az elvonuló embertömeget; 's ha látott czifránál czif-
rább öltözekeket, 's ha szemlélte Syria bitorát — bis-
tinctam murice pallam — a' selymet mit China, In-
dia vagy Olaszország természet, 's a' jó ég tudná nevezni
még mily szöveteket pazarul halmozva kicsinyre nagyra
egyaránt, ha mindezt szemlélte ön, járja el rendre Pest
polgárosztályának mindenikét elkezdve a' szalma föde-
lű külvárosi viskótól föl egész a' magas palotákig, 's itt
leend a' színjáték második fölvonása: ezt önnök látni
kell, mert ön egyiknek látszik azok közül, kik nem hisz-
nek míg nem látnak. Nézze tehát mindenütt a' nyomort,
mellynek árán a' külfény megvásároltatott; nézze mint
rágódik feneként a' pazar-fényezés kórság hazánk é-
lettájának gyökéin; 's ez így van nemcsak Pesten, nem-
csak nagyobb városinkban, de így van a' legsilányabb
falukon, így a' magánálló pusztákon is. Alássa ez tömér-
dek család boldogságát, kitépi az emberek kebléből föld-
di létök fűszerét a' belnyugalmat, elszakít nőket férje-
iktől, szüleitől a' magzatokat, messze ragadja 's meg-
assa lassanként a' sirt mely erkölcsünket előbb aztán
magunkat jobb sorsra nem méltókat nyeljen el. Azt véli
ön hogy ez költői ábrándozás vagy beteg agy lázkitöré-
se? úgy hiszem nem hajlandó ön sülyedésében nemze-
tétgunyolni, mert száz tönkre jutott család, száz elté-
pelt szív, száznak eltapodott erénye fogna ezért önnök
boszút állni. 'S azokat, kik bejárnak széles e' hazát, lát-
ták a' nyomort, Karpátoktól Adriáig szemlélték haldok-
lásiban az ő erényt, kiveszni apáink ma már névről is
alig ismert boldog egyszerűségét — 's kik ezt látva el-
szánták magokat a' haza 's emberiség oltára előtt arra
szentelni életüket erejük fogytáig, hogy a' hon a' pazar-
fényezés mirigyétül tisztuljon meg, 's az eltévedt roko-
nok visszavezetessenek az igaz ösvényre — azokat kár
gyanusítani, gunnyal illetni; 's még szomorítóbb lenne a-
zoknak az óriási harc alatt lankadásukat látva, öröm-
ittasan így kiáltani föl: ime ismét buktatok, 's bukni
fogtok még többször is, mert elröppenő lelkesülésre ép-
ítetek, holott hideg számítás alapjára kell vala építne-
tek. Hódolva kötelességünk tisztelni hazánk azon né-
hány lelkes fiait, kik szorosan számba tudják venni jövő
nagyágunk minden egyes porszemét, 's nyugodtan ve-
zérlik sokat hányatotthonbárkánkat kívánt rév felé; ám-
de azért meg vagyok győződve, miként vannak a' nem-
zetéletnek egyes perczei, midőn nem pusztá hideg szá-
mításra de lelkesültségre is van szükség; mert vannak
olly teendőink, miknél, hogy majd sikerre lehessen szá-
mitni, lelkesedés az első rugony; 's ilyennek tartom a-
zon nagy munkát is, melynek czélja, fölmenteni e' hon
a' pazar-fényezés halálhozó burkai alól 's visszaidéz-
ni azon erkölcsi tisztaságot, mely ha megvész, Roma
ledül 's rabigába görbed. Mutasson ön nekem a' hisz-
tóriából egyetlen egy példát arra, hogy nemzet, önálló
önereje 's magasztos lelkesültsége által kiemelkedett!
Ha ön azt hiszi hogy nincsenek e' honban elemek, mik a'
védeszme alkalmazhatását föltételezik, e' hiedelme bi-
zonyára nem nyugszik szilárdabban alapon mint mit fölü-
letes körültekintés után elvont egyedi meggyőződés
nyujthat; ennél fogva önre nézve ép úgy mint bármely-
lyikünkre nem leend káros nyugodtan bevárni az ered-
vényt, mely e' téren az egyesület 's idő kezéből várha-
tó; ekor aztán tudni fogjuk mi is ön is hányadán vagyunk
's majd adatok nyomán indulva ügykezendünk egymás
kétségít eloszlítani, 's hol homály födné egyik vagy má-
sikunk előtt a' valót, kölcsönös úgyszeretet által buz-
dítatva sietendünk azt fölvilágosítani; addig ne vegye ön
szentírás szavaiként azon állítást, mellyel fogva el a-
karják velünk hitetni, mintha mi e' részben is sokkal sze-
gényebbek volnánk mint valósággal vagyunk! 's ne felel-
je soha, hogy az egyesület közvetlen föladatához tarto-
zik ápolni erősíteni a' meglevőt, 's ennek veszélyezte-
tése nélkül sőt folytonos emelkedése mellett munkálkod-
ni új elemek előteremtésén. Ne akarja ön csak akkor
hujeselni az egyesület czélját 's fáradaimit, ha általa i-
deálját látandná valósítva, mert így ollyasmit kíván, mi
emberi erőn fölül áll, de mondja ki nyíltan, miszerint
kész szívesen méltányolni mindazon jót, mit e' lelke-
sek szép czéljuk felé törekvésükben létesítenek, 's meg
vagyok győződve hogy szelidebben fog itélni e' hazafüi

ügyekezet fölött. Jól tudom én, napjainkban mi hatal-
mas ösztönök híják föl azok munkásságát, kik a' haza-
füi törekvéseknek ellenszegülni vagy legalább azokat
zsibbasztani hajlandókul mutatkoznak; 's ép ezt tartom
bajaink legnagyobbikának; hol az önzéstelen hazafiság
még honfitársai közt sem tarthat számot méltányos meg-
ismerésre, ott egy Cato vaslelkülete sem elég erős inga-
dozás nélkül megállani. Nézzenek szét önök e' hazában
's látni fogják miként viszonyink közt legsürgetőbb te-
endőink eszközlése közizagatási uton majd lehetlen;
addig tehát míg egyesek önfeláldozása 's honszeretete
tenni kíván 's teszi is e' hon javára józan korlátok közt
a' nélkül hogy a' főnálló institúciók körébe vágni vagy
a' meglevőt veszélyeztetni még csak szándékkal is a-
karná — ne mondják ki önök a' kemény ítéletet, mely
így hangzik: most midőn minden egyes erőt összpontosít-
ni 's a' nemzeti jóllét két tényezője: földmívelés és ke-
reskedés felé intézni kellene, mellékutakon pazarolta-
tik az a' nélkül is csekély nemzeti erő. Önök mondák,
miszerint ipar éltetője a' virágzó földmívelés 's élénk
közlekedés; jó, ezt mi örömet hiszszük, 's épen e' szoros
kapcsolatnál fogva, mely az érintett két fő elem 's a'
honi ipar közt létezik, bizton reménylünk, miként egyik-
nek emelkedése a' másik szilárdulását vonandja maga
után. Ápolnunk kell a' mezőgazdaság életadó ágait, ü-
gyekeznünk közlekedési eszközök létrejövésén, ámde
ebből következik e' hogy nem hasznos sőt káros a' soci-
alis téreni olly működés, mely nemcsak ellene nincs a'
földmívelés 's közlekedés pártoltatásának, hanem inkább
előkészíti egyengeti az utat a' törvényhozás előtt, 's fo-
gékonyt teremt a' honpolgároknak azok iránt, mik
e' haza fő teendőihez tartozván országos intézkedések
által lesznek eszközöndők. Fogékonyt a' jó iránt el-
ső föltéte a' jó iránti részvét 's buzgalomnak, ezt sem
Draco vérrrel írott törvényei sem Lykurg aczélekmény
rendeletei elő nem idézik; ott hol a' nevelés századokat
látott maga fölött elvonulni a' nélkül hogy e' fogékony-
ság fejlesztésére csak valamit is tett volna, ott mondom,
minden egyes törekvés, mely a' közállomány föladatának
kivánt megoldását könnyíti, másra volna érdemes, mint
gúnyra azok részéről, kik egy hazának fiait 's egy hon
nagygyá emelkedésében helyzik öndicsőülésüket. E — y.

(Lapszemelvény) Nem volt e' haza mindig olly
szegény, a' mily szegény az jelenleg, habár a' nemzeti
nagyág fénykorában sem híjánzottak, kik használva
a' magyar kényelem-szeretét, más részt meg a' tulsá-
gos gyanutól ment vendégbarátságát, megvedeszték őt
elül hátul, 's kizsákmányolák kincsaknáit; sokat szól-
hatna erről Velence, de ne bántuk őt, hisz ő ma talán
kevés darabkát mutat a' h a t m á r azon arany 's ezüst
h a l m a z o k b ó l, m i k e t r é z m e g v a s é r c z f e-
jében kivitt e' h o n b ó l, h o g y a z t m a g á r a a g g a t-
va hatalomfényével kápráztassa a' világ bámuló szemé-
it. Az idők sokat változtak, 's nincs többé mit fölünk
hogy Velence gazdaguljon Magyarországon kincseiből;
Velence fénye Adria hullámsírjába temetkezék mint o-
czeánba a' l o n y u g v ó n a p e l m e r ü l n i szokott.
De minek föls z a g g a t n i a' m u l t sebeit; hasz-
náljuk a' jelent mint férfiakhoz illik, aszszonyokra biz-
va a' sopánykodást — okosan használt jelenünkben ves-
sük alapját e' haza szebb jövőjének! ne hagyjuk tespe-
dés közt vesztegleni szunnyadó erőinket, ne veszteges-
sük azt egymás elleni agyarkodás között, hanem tegyünk
nagy kicsi egy aránt m i n d e n k o r é s mindenütt, hol és
hányszor lehet, tiszteljük a' tiszta áldozatra kész, önzés
nélküli hazafiságot, de azért ne tartuk mindjárt első
pillanatra önző 's haszonleső nyereszkedőnek azt, ki mi-
dőn tehetségét a' hon czéljainak előmozdítására fordít-
ja, nem felejtkezik el ön 's övéi érdekéről is;
ne irigyeljük az aránylag c s o k é l y a n y a g i
hasznót, mely itt ott a' hon javaért küzdőre okos számí-
tás következtében háramlik. Főleg illy szempontból te-
kintendők, kik vagyunk tetemes részt hazai iparvállá-
latokba fektetik; nekik a' haza váltót nem adott, mellye
a' nemzet írá vállalati vesztésé esetére az 'elfogadom'
szót; a' vállalkozó viseli kísérlete káros következtését,
hadd legyen tehát övé a' nyereség is, melly siker eseté-
ben fáradozását koszoruzza. A' gömörmegei, Concor-
dia' társulat több mint egy év óta fáradoz egy nagysze-
rű vaskoh létrehozásában Pécssett Baranya vármegyé-
ben; e' czélból ugyanott föllállított öntőműhelyben mind
a' szükséges erőművek mind pedig egyéb hámosi kellé-
kek erősen készülnek. A' pécsváradai apátás alapítvány
levelében említve van, miként 1002 körül Vasas, Pécs-
várad, Pusztafalva 's váraljai hegyekben gondosan üztöt
vasbányászat léte z e t t; ha e' vaserek újra fölkatatva
megnyíttatnának, hazánk egyik első szükségű czikke
szerfölött gyarapulna, mi főleg alföldi síkvidékeire néz-
ve kimondhatlan nyereség gyanánt volna tekinthető. A'

budai német újság egyik közlése szerint a múlt század utolsó tizedében bizonyos Hasenhenel Fülöp e' hegyekben gazdag vasereket fődöze föl, miről az illető politikai alapítványok igazgatóságát értesíté is. Az o' tárgyra vonatkozó okiratokból kiviláglik, miszerint mondott Hasenhenel Fülöp minden vagyona e' vaskő-keresés közt lassanként annyira leolvadt, hogy legnagyobb inségnek nézett elébe, midőn a' fels. udvar méltányolva egyrészt a' följelentő fáradságot, más részt pedig megismerve az új jövedelemforrás nagyszerűségét, a' fölfedező 's bejelentőnek holtaiglan évdíjt rendelt; hogy azonban a' bányaművelés e' hegyekben mindjárt ekkor meg nem kezdett, azon idők viszonyaiból könnyen magyarázható. Legujabban az érintettük Concordia költségén vizsgáltattak meg e' hegyek, 's valóságban olly minőségű vas anyag találtak ott, melly kellő kezelés mellett 100től 38 sőt 42 fogatnyi tiszta vasat ígér. A' vállalat sikerét emelné meg azon körülmény, miszerint a' mondott hegyek roppant mennyiségű kőszéntet rejtnek belsejökben, mi akár az olvasztó-kemenczékét akár magát a' vaskohot tekintve szerfölött kedvező; nincs egyéb hátrá, hanem hogy a' vállalkozók legfelső helyről kieszközlendő engedély mellett minél nagyobb munkássággal folytassák a' szép kezdetet. — Mondják az arany mindenható erővel bír, hogy főleg e' kornak imádott bálvány; pedig nem egyéb ez elhamarkodott ráfogásnál, 's bár mit mondjon a' derek Shakspeare Athenei Timon' című romok művében e' bürejtü érc mellett, szépen megező-folják őt e' tekintetben Jámor Mátra-völgyi palóczaink. Halljuk csak mit beszél rólok a' nemzeti Újság: Mennyire becsüli a' palócz az aranyat! Uponyban az egri semnarium jószágában több tekeres aransodronyt találtak egy agyag urnában 's a' palócz paraszok azonnal pipaszurkálókot csináltak az arany-drótokból, 's azokat dohánycsákó 's kalap mellé tűzték (természetesen tudokon kívül) semmi becsületem adva a' drága ércnek. A' kir. ügyész nyomozásokat tesz már, 's a' zsidókat, kik potomáron válták be a' szegényektől e' sodronyokat, zaklatja. — Illyes mit tudatni a' hazával már csak azért sem árt, mivel sokan vannak, kik az 'emancipatió' mellett küzdvén a' zsidóság elhanyagolt neveltetését is okul szokták használni; itt Nagy Ignác zsidója jut eszünkbe, midőn így szól: ki okosabb? az é: ki meghagyja magát csalatni, vagy ki másokat csal meg? — (Folyt.)

Somogy megyei közgyűlés. Évnyegyedes rendszerint nagy gyűlésünk elnöklő alispánunk szokott üdvözlése után nov. 3án némelly országgyűl. tárgyak fölolvastatásával kezdeték meg, ezekből őszinte megnyugvással értesültek a' megyei RR. hogy az országgyűl. RR. nevezetes többsége 2,585,000 ezüst frt négy éven át évenként a' nemesi rend által a' haza közszükségeire fizetendő szavazott meg, 's noha e' mennyiség, ugy az elv is, miszerint annak fizetése elhatároztatott, attul, mit és mi módon megyénk RR. f. e. sept. 26ki nagy gyűlésből megajánlottak, nevezetesen különbözik, mindazáltal jelenleg az országos RR. határozatában minden észrevétel nélkül megnyugodtak. — A' vallási átmenet és birtoklás iránt érkezett kir. k. válaszokat is gyűlésünk folyama alatt megküldvén követünk, azokat szinte észrevétel nélkül fogadtuk; értesültünk követünk jelentése nyomán arról is, miként az orsz. RR. a' hazai védegyelet iránt méltánylásukat fejezván ki, tanácskozási teremüket is annak összeülése végett általengedték; ezen eszme megyénkben lelkesedve fogadtattott, a' megyei RR. végzésileg mondák ki iránta méltánylásukat, az e' fölötti vitatkozást nem az ellenzés, melly számos épen nem vala, hanem egy tulhívi buzgózkodás keserítette; gyűlésünk folyta alatt a' megyei fiók-társulat magát megalakította, mi szivünkben ohajtjuk, hogy ezen védegyeleti társulat kitűzött üdvös körében hatva, a' hazára áldást hozzon. — A' hálaló kereskedés akadályoztatása miatt megyénk által föladdott és országos pártoltatást nyert sérelemre érkezett tagadó kir. választ a' megyei RR. fájdalom kifejezésével kísérték, 's követeltek oda utasították, hogy ezen sérelmet fölélesztvén kedvezőbb kir. választ igyekezzenek kieszközleni; gyűlésünk folytán tett indítvány által szöba jöve a' jobbágyosság állt a' li tégláégetés ügye, 's mint hírlapokból vannak a' megyei RR. értesülve ezen kérdés vitatását a' fődök ez alkalommal elmellőzték, holott tekintve azt az 1807: 2lik törvény a' föld. uraságokat a' jobbágyi épületek oldalához kívántató faadási tehertől fölmentvén, most midőn a' jobbágy pénzen vett fájával, olly földjéből, mellytül természetbeni adózással nem tartozik, maga szükségére téglát égetni akar 's az uraság azt a' nélkül hogy a' tégláégetés valaha törvény által az uraságok kizáró jogai közé soroltatott volna, felsőbb pártoltatás mellett akadályoztatja, ez ügy valóban annál inkább tartozik a' fődökintetűek közé, mert azon néposztály javát érdekli, melly a' közigazgatás-

nak's haza védelmének terheiben nemcsak részes, de nagyobb részint azt majd maga viseli, azért is követünk oda utasítottak, hogy habár az országgyűlés végnapjaiban is ez ügyet ismét szöba hozzák 's az adójánlással tegyék kapcsolatba. —

Adik jelentés a' Reguly Antal urall utjára a' m. t. társaság titoknokához befizetett segélypénzekről. Löv Leopold nagykanizsai főrabbi olly szövegű felszólítással nyitott aláírást: „Néhány szó közönségemhez Reguly Antal ügyében.“ Nemzetünk lelkeségétől, melly nem hagyandja magát a' külföld által jeles tagja segítettésében megszégyenítetténi, reméli már most a' m. tud. társaság, hogy kezdet fogand vele ezen első ázsiai ut elmozdítása 's bevégeztetésében, melly nemcsak a' tudományak általjában, hanem a' magy. nyelv. és nyelv történetére különösen is olly fontos eredményeket ígér. „Ezen szavak teszik berekesztését a' felszólításnak, mellyet a' magyar tud. társaság dörök és tudós honunk illa Reguly Antal hathatós segítettését ajánlván, a' tisztelt közönséget e' jeles utazó számára adományzásra kériöleg felhívja. Feltevén, hogy ezen ügy már a' hírlapokból eléggé ismertetés előtettek, szeretett barátim, nem mulaszthatom el kérni titeket és szívetekre kötni, hogy ti is önkéntes ajánlás utján járuljatok a' nagyszerű ezél elmozdításához. Hozzátok tehát, szerelmeim, áldozatokat kiki tehetsége szerint! Az ur áldjon meg titeket, és hazafüli tetteitek jutalma tökéletes legyen az isten előtt! A' lá í r á s: Löv. L. 1 fr. 12 kr., Löwinger Israel 2 fr., Mettendorfer Henrik 2 fr., Grünwald Lajos 2 fr., Löwinger Jakob 2 fr., Donneberg Mihály 20 kr., Grünwald Mózes 1 fr., Gutmann Simon 20 kr., J. S. Lackenbacher 2 fr., Rumbatz 20 kr., Tachauer 20 kr., M. Löwinger 20 kr., J. Munk 20 kr., Welian Sámuel 1 fr., Ebenzpanyer Eman. 1 fr., Kaiser József 1 fr. 30 kr., Kaiser M. 1 fr. 20 kr., Breyer J. 1 fr., Mihofer Sándor 20 kr. váltó, Löwinger Heinrich 20 kr., Civeiser J. 20 kr., Hirschsohn J. 20 kr., Lackenbacher Zsig. 40 kr., Dobru Jakab 20 kr., Rosenfeld Sándor 30 kr., Scherz Ign. 20 kr., Scherz Ádám 20 kr., Berthelm Soma 20 kr., Östreich Móríz 20 kr., Ollass Ignác 30 kr., Schwarz J. 30 kr., Rieny 20 kr., N. N. 20 kr. Dobrin P. 20 kr., Lackenbach B. 20 kr., Benzion J. 2 fr., Kaiser Beni. 2 fr., Lackenbacher Károly 20 kr., Lessner B. 2 fr., Lackenbacher Laj. 30 kr., Mayer Gottlieb 2 fr., Conventini M. 30 kr., Steinberg 30 kr., Zerkovicz S. 20 kr., Mayerhofer M. 20 kr., Reichenfeld Soma 20 kr., Blau Henrik 20 kr., Lackenbacher Herman 20 kr., Bachnach Isidor 20 kr., Blau Károly 20 kr., Auspitz Herman 10 kr., Winterstein Jakab 10 kr., N. N. 15 kr., Rosenfeld Frid. 40 kr., Rosenstok Farkas 20 kr., Pollák Soma 20 kr., Strasser Lázár D. 2 fr., Gutmann S. H. 1 fr. az izr. tanítók 's az iskolai ifjuság 5 fr. 48 kr., N. N. 15 kr. öszv. 50 fr. p.p. — Ismét Reseta János k. egyet. prof. 25 fr.; az országgyűlési ifjuság Orosz József által 22 fr. 10 kr.; gróf Dessewily Virginia 2 fr.; Hóke Lajos 2 fr.; felsőbányai olv. társaság 5 fr.; a' Budapesti Híradó szerkesztője 15 fr.; 's e' szerkesztőség utján P. a. k. o. s. János püspöki szertartó gyűjtése 16 fr. 20 kr., mellyhez P. A. 2 fr., Mihályovics, Szilágyi, Zsömböry, Kolozsvary, Ferenczy, Jákó, Lipovniczky, Liszkay és Pavliát K. egy egy ftal, a' gyűjtő 1 ft. 20 krral 's névtelenek 4 ftal járultak. Összesen 137 ft. 30 kr. p. p. Pesten nov. 29. 1844. D. Schedel F. titoknok.

A' pesti magyar kereskedelmi bank igazgatósága f. e. nov. hó 9ról kelt hirdetésében tett ígérténél fogva a' bank 1844ki június 1től november 30ig számított félévi jövedelméről köv. kimutatást boesát közhírré: Pesten december 7én 1844. Ü r m é n y i Ferencz bankelnök, H a v a s József bankigazgató.

A' pesti magyar kereskedelmi bank üzleti jövedelmének kimutatása, 1844ki Jun. 1től nov. 30ig lefolyt félévre.

B e v é t e l.

Bevételi maradvány 1844ki június 1jén	4995 ft. 19 kr.
Kamatok 1.512.821 p. frt 22 kr.	
tevő leszámított váltókról,	
előlegezési és időhözvitási	
kamatok és díjak, továbbá le-	
téti díjak	25,442 ft. 39 kr.
Ebből levonván	
azon összegek-	
ből járó kamat-	
beli maradványt	
mellyek 1844ki	
nov. 30ka után	
lejárnak	4714 ft. 13 kr.
Ideigleni hasz-	
nálatra általvett	
tőkék kamata	7310 ft. 46 kr. 12024 ft. 59 kr.
	12417 ft. 40 kr.
Részvényi átírások 's egyéb díjak	140 ft. 30 kr.
Összes bevétel	18,553 ft. 29 kr.

K i a d á s.

Tisztviselők fizetése, házbér,	
katonai órállás, írószerek,	
nyomatási 's egyéb apró költ-	
ségek	3359 ft. 15 kr.
Osztalék 1015 részvényért f. e.	
jun. 1től nov. 30ig számított	
félévre 12 frt 30 krjával min-	
den részvényre	12687 ft. 30 kr.
Összes kiadás	16046 ft. 45 kr.
Ennélfogva bevételi tiszta maradvány 1844.	
jun. 1től nov. 30ig lefolyt félévre	2506 ft. 44 kr.

Ehez számítva a' fentebbi f. e. nov. 30ka után lejáró, de már bevett leszámítottá-si 's kölcsönzési kamatokat . . . 4714 ft. 13 kr. Ekép kijó folyó évi dec 1től 1845ki május 31 félévre előleges jövedelem fejében . 7220 f. 57 kr. A' pesti magy. kereskedelmi bank könyvvivői hivatalától. Schuller Leop. F. Wieting F. Ö. könyvvivő. könyvvivői hivatalnok.

Budapesti napló. ♂ Idő és egészség, e' kettő a' tényerő mérlege; nélkülök tespedés vagy enyészet fenyegeti törekvésinket, 's miként az első a' másodikra befolyást gyakorol, ugy a' kettő egyesülve kormányozza tetteinket. Idő, idő annyiszor ismételve az emberi életben 's még sem annyira fölösleges hogy emlegetésétől megválni tudnánk; azért most is róla kezdjük eszmefonalunkat. Mult vasárnap viradatra a' főváros téli öltönybe burkolódva, inté lakosit meleg köntösök használatára 's azóta ugyancsak van sürgősforgás azok közt, kik erszényük rovására izzadoznak; 's a' fehér természet annyira szép hogy a' fogakat is elbájolja, megvazogtatja. Dunánk is a' hideg öleléseitől annyira kezdé hűledeznihogy a' már hátán majd szakadatlan réteggé szövetkezett jégdarabokat csak lassan vontatá tovább tovább, daczára a' meg megszakadozó havazás által szelidebb légméréseknek, melly végre kivívja a' győzelmet, 's ha pár napig folyást így tart, hire sem lesz a' jégnek. — Szent Miklós eszebebeccéji után közel a' kis gyermekek másik örömnappja az üdvözölő karácson, 's utána a' nagy gyermekek örömei fognak föl és le tünedezni, de mind csak egy hirtelen, mert rövid a' farsang; mire ugyan sokan hála istent mondanak; de a' tulvilág határhoi szomorodott képpel állnak, kevés vendéget remélve, vigasztalásukra mégis legyen megírva hogy a' táncz mesterek nyakrafőre ügyeksenek az időt pótolni, 's már javában hegyen völgyön, azaz Pesten Budán járja a' lejtés, hogy bálaink vigak, nevezetesen legyenek. Tudunkra esett hogy néhány n é m e t szabóál csak egy tuczat számára rendeltetnek meg a' magyarkák, mellyekben honunk ifjai kívánják a' vigalmakat átragyogni; legyenek nemzeti bélyegűek m e z e k b e n, mert hiszen hogy ezekben mindnyájaa ollyanokká legyenek, kívánni sem lehet. — Halljuk hogy minden ellenörködés daczára egy házban ismét tűz volt! t. i. a' konyhán; ezt megemlíteni azért kötelesség, mert viszonylag valóban nagy újság; e' nép ugyanis ellenére a' szomorú tapasztalatoknak még annyira okulni nem bírt hogy meggyőződék, miként eledel tartja fen a' testet, és a' lelket 's keserves gyűjteményét fényes ruházatra pazarolja, míg erceiben léterő helyett csak tengelem tévedez; így történik hogy az érintett ház ezredmagával áll azon soron, hogy h e t e k i g n e l s s o n ezélszerű tápot telve levén hiúsági czikkekkel. Vajjon mikor fog egy védegyelet azon képességre vergődni hogy illy kísértetektől őrizhesse meg a' városi népet, mellynek jólléte azon arányban áll, hogy külrészein rongyokba takarózza jár az éhség, belső palotáiban pedig fényben díszleg a' nyomor. — Eszmélánczolon, ki az iszonyu öldöklések látteleit szemlélni akarja, tekintsen a' Dohány utca hosszára. hol heti vásárkor számíthatlan szekerem vagdalt testek halmozódnak; azonban ne borzadjon el, az emberek már megszokták azokat nemcsak farsangi zsiradékul, hanem nagybőjti adalékul is használni. — Az egyesülés e' fénykorában mint nevezetességet jegyezhetjük föl a' fővárosi művelt ifjuságnak most keletkező olvasó-egylet-ét, m e l l y b e b i z o n y o s a n c s a k szak szakértők fognak fölveténi. — Nemz. színházunkban dec. 16kán Lendvay javára bérszűnéssel először: Don Cesar de Bazan dráma 5 felv. fog adatni.

A m e r i k a.
A' koczka elvettett, 's az egyesületi állodalmak kormányelnöke iránttöbbé semmi kétség; Polk megválasztva 's így a' demokraták diadala fényesen lesz kivíva whig 's nativista párt fölött; e' győzelem elv győzelme egyedi népszerűség és személyes érdemek ellenében, mert bár ezekkel Clay a' legnagyobb mértékben bír, politikai ellene pedig legkevesbbé sem, még is ez lön a' győztes, 's 4 éven át Polk 's az elem, mellynek fölmagasztaltatását köszöni, inténdendik Éjszak-Amerika közügyeit. E' győzelem következményire nézve egyelőre kiszámíthatlan; azonban tekintve a' dolgok eddigi folyamát 's az irányokat, mik szerint a' külön pártfelek működének, ha mathemat. bizonyossággal nem is, következőket merjük sejtetni: Texas bekebelezetése fölől most már alig kétkedhetni. Mi a' külön sympathiákat 's az ezek okozták nagyobb kisebb egyedi befolyást illeti, Calhoun megmarad a' kormányosztálynál 's így kétségkívül tovább is még pedig nagyobb sikerrel küzdeni fog azon elvek mellett, miket eddig szabad keresked. mozgalom létesítése iránt életbe léptetni hasztalanul ügykezett. Ez elvek terjedtével növekszik a' remény, miszerint az egyesült státusok 's a' német vámszövetség közt keresked. szerződvény létesítését lehetőnd munkába venni; ugyanazért az eddig főállott keresked. viszonyok Amerika 's a' Hansa városok közt ezentul is változatlanul hagyatnak, hacsak a' vámszövetség részére kieszközlendő amerikai szerződvény által e' kötés fölösleggé nem válik. Ismérve Polk elveit 's pénzügy fölötti nézeteit, a' külön státusok adósságai nem fognak állományi közdadóssággá emeltetni, mi természetesen az egyes állodalmak kötelezvényeire csökkentőleg fog hatni eleinte. A' vámróvatok árjegyzőkei hihetőleg alább fognak szállíttatni.

Az állomány belerejét 's függetlenségét biztosító elvek minél határozottabban fognak életbe lépni, 's minden lehető alkalomkor kiválólag képviseltetni; 's így igen természetesen, miszerint az Oregon tartomány rész körüli viták oly módon lesznek folytatandók, mely Anglia ellenében lehető legtöbb önállást 's biztosítékot nyújtand. — Délamerikai tudósítások szerint Aubé ur mint Joinville hg ügyvivője Santa Catharinába megérkezett a végül, hogy hgi ura által kijelölt 25 □ mérföldnyi jegyáradék földrészt ura számára kiméresse. Minthogy a hg tetszésére bizatik ott választani meg ez a j á n d é k földterületet, hol a tartomány határin belül kedve tartja, a szemes ügyvivő el nem mulasztandja e' czélra ugy intézni a fölmérést, miszerint a leggazdagabb kőszénbányák, mikkel az egész tartomány bővelkedik, 's pedig valamelyik alkalmas kikötő közelében, jöjenek ura birtokába. Tahitiból érkezett hírek nyomán angol lapok, de különösen a Times, igen fekete színekkel festik az itteni francziák erkölcsellenes 's emberi méltóságot sértő viseletét; ugyanis e' lapok állítása szerint az ünnepek, miknek rendesen isten tiszteletére kellene szenteltetni, e' gyarmaton dözslések 's fajtalanúságokra fordítottak; pár óraig tartó hadi s z e m l e után szabadon eresztik a gyűlévész katona csoportokat, 's ezek határt nem ismerő féktelenséggel elkezdve az első tisztől az utolsó közlegényig elegyednek a' bámész nép közé, mikor aztán a szesz italok, mikről azelőtt e' szigetlakóknak fogalmok sem volt, minden mértéken tul osztatnak ki a jelenlevők között. Egyébiránt kissé vastag ecsettel lesz mind ez festve, mint már a' derék angolnak szokása tenni oly esetekben, midőn a' vetély nemzetárs ellen bármi okból hevesebben kel ki; Anglia a' világ minden részében többel bir mint valaha nemzet gyarmatul birt, amde azért még is minden talpalattnyi földért halálra küzd, 's ha karddal vagy szuronyokkal nem boldogult, toll-csatát kezd, mellyben aztán mindig az ellen szokott megveretni. Tahitit az angol sajtó nem egy hamar fogja felejteni. Braziliában mind a' fiatal császárné mind Aquila hgné kimondhatlan öröme alattvalóknak, terhes állapotban vannak. Délamerika belrészeiben a' esend ma sem állott még egészen helyre, mit eléggé bizonyítanak azon szállongó hírek, mellyek szerint itt ott apróbb ütköztek is történnék. —

Spanyolország.

Madridi tudósítások szerint Zurbano másik fija is heted magával kézre került 's rájuk agyonlövés vár. Cadizban Aaroz tábornok állítólagos összeesküvés miatt elfogatott 's a' Clamor Publico szerint hasonló sorsban részesültek feladói is. Madridból tömegenkint utasítják ki azokat, kik nem az uralkodó párt inye szerintiék; az új politikai parancsnok 8 tábornokot küldött el. Zurbano fija vallomása szerint sok elfogatás történt Burgosban, Logronyóban, Vitoriában 's más városokban is. Ugyanezen sors érte Aspeitiában Iturbe tábornokot is. A' Journ. de Débats az ifj. Zurbano 's társai kivégeztetését köv. szavakkal kíséri: „Nem volt soha nagy bizalmunk a' spanyol kormányhoz: de még sem hittünk volna illy szörnyüségnek 's nem reméltük Narvaez erőszakoskodásait. Hát ezek azon emberek, kik a' szerencsétlen Diego Leon kivégeztetését gyalázatos vétkeknek bélyegzők, ezek nyitandók országunknak új korszakot, az engesztelődés 's béke korszakát, 's tágas tért a' polit. vitatkozásoknak? Zurbano Benito 23 éves, osztályfőnök volt 's a' hadseregben közfigyelem tárgya; az ellene elkövetett kegyetlenséget Diego Leon esetéhez nem hasonlíthatni; mert ezt, mint összeesküvés főnökét törvényszék elé állíták; amannak egyetlen vétke csupán az lehet, hogy Zurbano fija, mert őt majd egyedül, fegyver nélkül fogták el 's nem lehetlen, hogy futása által azon véres megtorlásoktól akart menekülni, mik Spanyolorsz. ban a' családellenek közt gyakori dolog.“ Olasz határszéli tudósítások szerint mind Aumale hgnak a' salerno hgnővel, mint Trapani grófnak Izabellával tervezett házassága a' Bourbon család szorosb egybekapcsolására gondolt eszköz 's nyilván tanúsítja, hogy mit egykor szilárdul elhatároztunk, azt ha körülmények

szerint halogatjuk is, de előbb v. utóbb, török v. szakad létesíteni ügyeink. Montpensier hg 's Maria Luiza infansnő, Izabella t e s t v é r e közti házasságtörést is biztosnak hírlik, mi annál fontosb, mivel Izabella gyöngelkedése folyvást tart 's halála v. gyermektelen házassága esetére az infansnő lépne kormányra.

Anglia.

Nov. 29d. halt meg rövid betegeskedés után Zófia Mathild hgnő, Vilmos Henrik gloucesteri hg 's III. György testvéreinek leánya 72 éves korában. A' királyné mélyen megilletődve Stoddard ezredes gyászos kimúltán, lányainak 150 ft st. évi fizetést rendelt. Nov. 29d. a' Londonban tartózkodó lengyelek buskomoly ünnepet ülttek: nemzeti végdicsőségük tizennegyedik évét. Több mint 500 egyed von részt az ünnepélyben, köztük számos angol, leginkább iparüzök 's chartisták. Az angolok 's lengyelek csipős beszédeket tartottak, 's nyilatkozataikban épen nem hízelve emlékeztek a' czár londoni utjáról; Lajos Fülöpöt pedig a' lengyel ügy francia árulójának nevezék. Említők előbbi számainkban Görögország három védhatalmai nyilatkozatát, mint azt is, hogy Angol 's Oroszország követeknek küldött utasításaikban kijelenték, miszerint a' londoni kabinet ugy nyilatkozik: mikép Görögországra nézve már minden megtörtént, mi a' főnálló conjuncturák tekintetbe vételével és szerint történnhet. Ha életre való, mostani határai közt fönmaradhat 's további virágzása iránt semmi más biztosításra nincs szüksége, mint millyenben már 's eddig részesült. Anglia ugyan sohasem fogja szenvedni, hogy Görögosz. Törökorsz. erszényére gyarapuljon; 's örülni fog ugyan azon haladásnak, mit hatalom 's műveltség ösvényén tenni képes: de nem hiszi, hogy hivatala lenne a' görög királyságnak új eszközök használata által azon tartósságot kölcsönözni, mit az institutioiban 's ezeknek a' kormány által czélszerű alkalmazásában keeshete. Franciaorsz. ugyan nem rég, isten tudja winő jóakarát által vezéreltetve, új eljáráshoz nem idegennek érezte magát: de jelenleg szándékaink alapos létét átlátván, tervéről letett. Oroszországot mi illeti, ez darab idő óta sokkal inkább egyetért velünk 's viszont minthogy Anglia által kimutatott határt lényegesen kikerülhetné.

Franciaország.

Bugeaud egyre hallgat, 's jövő iránti terveiről legkisebset sem sejtített. Az islyigyöztes nincs ugyan meglegedve a' marokkói békekötés némelly pontjaival, elégtelenségét azonban nem használhatja a' kamrákban a' kabinet ellen fegyverül. Legtüzesb küzdés készül a' parizsi erősség fölfegyverzése ellen, mert bár nevetségesnek látszik a' fellegvár kerületét álguykkal föl nem készíteni: a' közvélemény mégis ellene nyilatkozik elanynyira, hogy a' conservatív követek sem fognak mellette vivni. E' napokban küldé Londonba Guizot a' motozási szerződés módosító javaslatát, mert ugy látszik, hogy e' kényes tárgyra nézve minden áron el akarja hallgatni az ellenzékét. Egyébiránt naponként mindinkább kezdik átlátni, hogy a' vindsori ut anyagi érdekekben nagyon természetlen volt 's egyedüli czélja: a' két udvar közti barátságos viszony szilárdítása lehetett. A' legitimisták közt élénk mozgékonyság uralkodik ismét. Rebesgetik, hogy a' bordeauxi hg Oroszországba készül. Strassburgi hírek szerint a' francia hadseregek csökkentése folyvást tart 's a' hadminiszter újabb intézvénye számos elbocsátást enged meg. A' sereg mostani állapotjában e' szerint, alig elegendő a' rendes szolgálatokra. A' marokkai hadjárat 's moseli táborozás költség ei sokkal tetemesbek voltak, mint előre gondolhadták, 's e' czélból igyekeznek jelenleg igen nagy takarékossághoz nyulni, mennyiben t. i. a' spanyol határok szigoru őriztetésén ezen intézkedés csorbát nem ejt. — Most már bizonyos, hogy a' német vámszövetség 's Franciaorsz. közti alkudozásoknak egészen vége! Franciaorsz. ajánlata azon engedélyekért, miket a' másik résztől kívánt, nem elégitik ki a' német vámszövetség-főhatalmazta porosz kormányt annyira, hogy oly szerződést létesítsen, melly által Franciaorsz. keveset nyerne, a'

vámszövetség pedig föltte sokat vesztené. Azon alapon, mikro Franciaország ezen ker. szerződést építeni szándékozott, oly gyakorlatba vehetlenné voltak, hogy mely nemzetgazdasági ismértek nélkül álláthatták, mikép illy módon szerződést életbe nem léptethetni.

A' Madrid 's francia kabinet közti tudósítások egymást érik. A' francia miniszterség határozottan rosztalja Narvaez eljárását 's abban új vészközelgést lát, mellytán Izabella trónját, Krisztina befolyását pedig minden esetre veszélyeztetli. A' la Presse, Journ. de Débats vagy is a' mostani kormányzás elleni küzdelem világosan tanúsítja: hogy az april. 15d. kabinet elnöke Guizotot megbuktatni szándékozik. Maga az udvar is látni kezdi, hogy a' miniszterségben új elemekre van szükség, ha netán az adománykérés keresztül v i e n d ő. Bugeaud nyilván nem mutat ugyan ellenszenvet a' 29 oct. félfiai iránt, de mégis más kabinetet ohajtana, olyat t. i. melly határozatának, Anglia ellenében, nagyobb erélyt kölcsönözne. Az már bizonyos, hogy a' középiskolák számára való oktatási törvényt mindjárt a' válaszfelírasi vitatkozások után terjesztik elé 's tárgyalandják. Francia lapok meglehetősen csipkedik O'Connell, mult számunkban említett beszédeért. A' Constitutionell megjegyzi, hogy azon Franciaorsz. elleni kikelések nem haragra hanem sajnálatra méltók, mert O'Connell ugy beszél Franciaországról, mint vak a' színről; itél a' hírlapokrul a' nélkül hogy ismerné az állását, kárhoztat embereket, kiket nem ismer, iratokat, miket soha sem olvasott. A' National viszonzozza: hogy ha czikkei értelmét 's szellemét felfogná O'Connell, nem látua azokban egyebet, mint meleg részvétet az öt század óta elnyomott irlandi népért, melly túrt 's szenvedett minden fájdalmat 's elnyomatást. A' Journ. de Débats pedig kitűnő megvetéssel emlékszik róla 's minden bírálat alatti komédiásokrul 's tb. beszél. —

Németalföld.

A' fölirat szerkezete körül folyt viták közben két pénzügyi törv. javaslatról levén szó a' külön színezetű polit. felek egyhangulag kijelenték, miszerint az ország pénzállapota, tekintve a' legközelebbi multat is, szerfölött kedvező fordulatot von; egyszersmind nyilvánították, miként a' haza szilárd alapra helyezett jövőjét folyton fejlesztendő benső rend, közadosságok lerovása, 's a' közjólét buzgó együttmunkálása által ügyekezendnek biztosítani. Ugyanezkor méltányos megismeréssel említették a' RRek azon kormányterfiak érdemeit, kiknek leginkább köszönhető, hogy a' közigazgatás külön ágainál rendtelenség, zavar 's nem ritkán tapasztalt rejtélyesség helyett ma már mindenütt világos őszinte eljárás, pontosság 's ügyszeretet láthatók, mi főleg a' haza pénzügyeire oly jótékony befolyásának mutatkozott, miszerint az országos jövedelmekből nemcsak a' napi költségeket földözhetni, holott ez előtt hasonló jövedelemforrások mellett évenkénti bukás tapasztaltatik, hanem e' fölött tetemes összeg marad fön neta'án bekövetkező véletlen csapások esetire, vagy ezek nem létiben közmunkák megkezdése 's folytatására. A' jávai gyarmatok egyikében — Surakarta nevű faluban tüz által a' virágzó telep majd egészen semmivé tétetett; mig egy másik gyarmathelyen a' löportorony légbe röpülése által több ember életét veszté. A' gyarmati kereskedést illetőleg köv. állítások figyelmet érdemlők: Jáva állapotja az anyaországgal kereskedést tekintve ugy mint eddig, továbbra nem maradhat, hacsak a' napról napra növekedő közelszegényülést egyesek vagy magány-társulatok gazdagításaért ezen tül is föntartani nem akarjuk. Mind az, mit a' gyarmatok az anyaországtól keresked. után kapnak, alig érdem el említést a' z on tömérdek gyarmati nyert termény ellenében, mik e' telepekről évenként az anyaországba szállítatnak. E' káros viszonyok megszüntetésére hatalmas lépés lenne lerontani azon vámsorompókat, mellyek e' közlekedési vonalt átsegik, 's nem a' haza 's emberiség közérdeke szempontjából hanem lehető legnagyobb nyereség biztosítása tekintetéből állítatvák föl.

ÉRTESÍTŐ.

Hirdetés.

A' nagyméltóságú magy. királyi udvari kincstár rendelkezéséből ezennel közhírré tétetik, hogy következő kir. haszonvételek folyó évi december 30kán délelőtt az ó-budai főigazgatói hivatalban tartandó árverés utján 1845. majus 1jétől három egymás utáni évre ismét bérbe adandók, ugymint:
a) A' vadászat és madarászat Buda-kesz és Budaörs koronai helységei határiban;

b) Az uradalmi visegrádi ugy nevezett apátkuti kőbánya;
c) Az uradalmi zsáméki kőbánya;
d) Az uradalmi koresma Tahiba. Bérleti kívánók szükséges bánatpénzel 's egyéb megkivánatol bizonyosságokkal ellátva, a' fönkitett napon és helyen megjelenni hivatalosak. A' bérföltételek a' fönnevezett hivatalnál árverés előtt is megtekinthetők. Árverés utáni ajánlat nem fogadtatik el. Kelt O-Budán 1844ki november 22kén. 1—3

Bírói árverés. Bírói fogtalás alá vett 16¼ 's két ½ telek hozzá tartozó lakházzal, továbbá 35 szellérház, 34 jármos ökr., 32 hámos ló és több szekér, 16 tehén, 2 üsző, több sertés és kecskék jöv 1845 évi január 9dik napján Pilis Sz. Kereszten a' helység házánál árverés utján délelött 9 órakor el fognak adatni. Kelt Szentendrén dec. 6. 1844 Pajor Kamill m. k. t. n. Pestmegye esküt je. 2—3

Pusztai haszonbér.

Biharmegyében kebeleztet geszti u-

radalomhoz tartozó Varsány helyi mintegy 1800-, kigyantái körülbelül 1100 holdnyi 's Nagyváradhoz 4-, Gyulához pedig 3½ mérföldyre eső 's lábas jászág-tartásra igen alkalmas puszták 1845dik évi april 24től számítandó három egymás utáni esztendőre a' geszti uradalmi fötiszt lakán 1845dik évi február 1 első napján tartandó árverés utján leginkább legelő alá haszonbérbe adandók; hol az árverési föltételek addig is megtudhatók. 3—3

Közbejött nagy akadály miatt — jövő számunkban pótolandó félivel — most adóságok maradni kénytelenítettünk.